

Rapport

Diarienummer
100-6609-2012

Samlad tillsynsrapport

Bergs kommun 2012

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbilder

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län/Johan Looock.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Februari 2013

Beställningsadress

Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 010-225 30 00

Ansvarig

Marina Wallén-Mattsson

Text

Marina Wallén-Mattsson, Anders Norling, Massimo Cati,
Johan Looock, Anders Edvinsson, Björn Oskarsson.

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2013

Löpnummer

2013:3

Diarienummer

100-6609-2012

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Förord

Länsstyrelserna har ett omfattande tillsynsuppdrag. En väsentlig del av dessa uppdrag berör kommunerna och deras verksamhet.

Under 2012 har Länsstyrelsen gjort en samlad tillsyn i Bergs kommun. Syftet är att få en mer samlad bedömning av de berörda verksamheterna i kommunen. Det är vår förhoppning att den är till nytta för kommunen och dess nämnder och förvaltningar.

För Länsstyrelsen är det mycket värdefullt att sammanställa tillsynsuppdraget. Vi hoppas också att dokumentet kan leda till bra diskussioner om arbetsmetoder, förbättringar och resursfrågor.

Britt Bohlin, landshövding i Jämtlands län

Innehållsförteckning

Förord	3
Miljöskydd	5
Sammanfattning.....	5
Bakgrund	5
Allmänt	6
Tillsynsorganisation.....	6
Behovsutredning och förteckning av tillsynsobjekt.....	7
Resurser och kompetens	7
Tillsynsplan.....	8
Avgifter för myndighetens tillsyn	9
Sanktioner och överträdelser	9
Delegationsordning.....	9
Rättstillämpning	10
Miljökvalitetsmål och folkhälsomål	10
Tillsynsvägledning	10
Livsmedel	11
Bakgrund	11
Lagstöd.....	11
Slutsatser och omdömen	12
Rekommendationer och åtgärdsplan.....	14
Rapport till Livsmedelsverket om utförd revision av lokal livsmedelskontroll	15
Slutsatser från revisionen	15
Nämndens förutsättningar.....	16
Nämndens genomförande och uppföljning.....	20
Insyn/sekretess/förvaltningsrätt	22
Samhällsplanering och boende, strandskydd, kulturmiljö och fornlämningar	24
Sammanfattning.....	24
Bakgrund	24
Tillsyn över plan- och byggområdet	26
Tillsyn över strandskyddet.....	29
Kulturmiljö	30
Sammanfattning.....	30
Alkohol- och tobakslagen	32
Sammanfattning.....	32
Länsstyrelsens bedömning	33
Tillsyn inom alkoholområdet.....	34
Krishantering	36
Länsstyrelsens bedömning	36

Miljöskydd

Uppföljning och utvärdering av Bergs kommuns operativa tillsyn enligt miljöbalken.

Sammanfattning

Länsstyrelsen konstaterar att miljöbalkstillsynen inom Bergs kommun är otillfredsställande. Länsstyrelsen bedömer att kommunen inte på ett tillräckligt tydligt sätt uppfyller myndighetens åligganden enligt miljötillsynsförordningen (2011:13).

Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att inför nästa års verksamhetsplanering upprätta en behovsutredning som speglar myndighetens reella resursbehov inom hela ansvarsområdet avseende miljöbalkstillsyn för att med tillsyn uppnå miljökvalitetsmålen. Kommunens tillgängliga resurser ska inte beaktas i behovsutredningen utan denna utredning ska visa den tillsyn nämnden ska ansvara för. Detta reella resursbehov ska sedan sättas i relation till de faktiska personalresurserna.

Kompetensen hos befintlig personal är god. Det har emellertid varit stor omsättning av personalen, kommunen måste arbeta med att söka behålla sina personalresurser och utveckla dem.

Länsstyrelsen informerar om att den kommer att öppna ett ärende avseende återtagande av tidigare överlåten tillsyn. Frågan kommer att väckas på grund av dels att beslutet är gammalt och behöver översyn dels de brister som framkommit vid Länsstyrelsens besök. Länsstyrelsen har för avsikt att återkomma i denna fråga i ett särskilt ärende.

Bakgrund

Inom ramen för den regionala tillsynsvägledningen genomförde Länsstyrelsen vid besök den 22 maj 2012 en uppföljning och utvärdering av Bergs kommuns operativa tillsyn enligt miljöbalken.

Syftet med besöket och utvärderingen var att Länsstyrelsen skulle få en uppfattning om kommunen via miljötillsynen bidragit till att säkerställa syftet med miljöbalken. Utvärderingen var också ett led i att utveckla och främja tillsynsarbetet.

Länsstyrelsens utvärdering grundas på frågor kring administrativa underlag (behovsutredning, objektsregister, tillsynsplan), resurser, kompetens, beslutsordning för handläggning, avgiftsfinansiering, sanktioner och organisation. Bedömningsgrunder för utvärderingen finns i kommunallagen, förvaltningslagen, miljöbalken med dess förarbeten samt miljötillsynsförordningen.

Närvarande vid tillsynsbesöket*Bergs kommun:*

Lena Kjellsson, ordförande Myndighetsnämnden

Dan-Olov Westberg, tidigare ordförande

Bo Karlsson, bygg- och miljöchef

Aino Melamies Nordin, miljö- och hälsoskyddsinspektör

Hanna Lättström, miljö- och hälsoskyddsinspektör

Länsstyrelsen:

Marina Wallén Mattsson, enhetschef Miljöskyddsenheten

Monica Eurenus, miljöskyddshandläggare

Gunbritt Nilsson, miljöskyddshandläggare

Allmänt

Kommunen har förändrat sin tillsyn efter miljötillsynsförordningens ikraftträdande. Kommunen har dock ingen treårig behovsutredning men en ettårig. Förvaltningen har numer en upprättad tillsynsplan.

Kommunen har haft och har stor omsättning av personal. Den anställer nytexaminerade inspektörer som efter de erhållit arbetslivserfarenhet går vidare till annan tjänst. Det har även varit väldigt turbulent på avdelningen med dålig styrning och kontroll. Under senaste året har kommunen arbetat med att ta fram rutiner för arbetet, vilket medfört att tillsynen halkat efter inom miljö och hälsa. Arbetet har mycket haft fokus på att hitta effektiva arbetsrutiner. Det senaste året har kommunen arbetat med planläggning av tillsyn. Tidigare har det inte funnits någon tillsynsplan. Med arbetet med tillsynsplan avser kommunen styra sin tillsyn från helt händelsestyrd tillsyn till en mer planerad tillsyn.

Det finns resurser inlagt i budgeten för administrativt stöd för att underlätta för inspektörerna. Vidare avser förvaltningen att äska mer medel för tillsyn inför 2013.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen ser med tillförsikt på att kommunen söker korrigera och införa mer styrning och kontroll i verksamheten. Kommunen bör emellertid uppdatera sin verksamhet i enlighet med nya regleringen i miljötillsynsförordningen.

Tillsynsorganisation

En ny organisation trädde i kraft den 1 juni 2011. Det finns en förvaltning som leds av kommunchefen och under kommunchefen ligger olika avdelningar. Samhällsbyggnadsavdelningen som leds av samhällsbyggnadschefen ansvarar för myndighetsutövningen inom flertalet lagområden. Samhällsbyggnadsavdelningens frågor handhavs av två olika nämnder. Plan, bygg, miljö och livsmedelsfrågor svarar inför miljö- och byggnadsnämnden. Resterande delar av avdelningen svarar inför Kommunstyrelsen.

Fördelarna med den nuvarande organisationen är samarbetet mellan de olika avdelningarna, samrådsmöjligheterna och de korta avstånden mellan kommunens olika delar. Nackdelen är risken för jäv. För att söka undvika jäv har

en jävsnämnd inrättats som består av ordförande i miljö- och byggnadsnämnden, kommunstyrelsens ordförande samt kommunchefen. Denna nämnd handhar vissa frågor där jäv kan uppstå. Vissa problem finns avseende interna kommunala frågor och tillsyn av kommunala anläggningar.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att det är tveksamt om kommunen kan anses uppfylla kommunallagens och miljöbalkens krav om organisation och reglering av jävsituationer. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att kommunen organiserar sin myndighetsutövning med bland annat tillsynsverksamhet på ett sätt som säkerställer objektiviteten och undanröjer risk för jävsituationer. Med nuvarande organisation byggs en jävssituation in.

Behovsutredning och förteckning av tillsynsobjekt

Kommunen arbetar för närvarande med en uppdatering av förteckningen av tillsynsobjekten. Objektlistan och tillsynslista är samma lista. Kommunen använder datasystemet MiljöReda och systemet kommer att uppdateras med uppgifter från den uppdaterade tillsynslistan. Mycket av kommunens tid har lagts ned på att hitta sina tillsynsobjekt.

Kommunen har en ettårig behovsutredning för år 2011 och en ny avseende år 2012. Förvaltningen arbetar för att få en treårig behovsutredning.

Det finns behov av en större arbetsinsats avseende tillsyn av enskilda avlopp. Kommunen har identifierat 900 stycken enskilda avlopp, vissa av dessa har problem. Att åtgärda dessa problem och få en fullgod tillsyn av de enskilda avloppen skulle medföra arbetet för mer än en årsarbetskraft till och med år 2015.

För närvarande finns 6 B-anläggningar, 37 C-anläggningar, 76 U-anläggningar och 133 identifierade anläggningar inom hälsoskydd förtecknade. Vidare finns cirka 100 stycken objekt avseende tillsyn enligt 10 kap. Miljöbalken, 1 stycken enligt 14 kap. Miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen vill uppmana kommunen att upprätta en treårig behovsutredning som sedan underställs nämnden för beslut. Detta för att uppfylla lagens krav men även för att säkerställa att den politiska ledningen underrättas om behoven av resurser.

Resurser och kompetens

Totalt har kommunen budgeterat för två tjänster avseende tillsyn av miljöskydd och hälsoskydd. Vid Länsstyrelsens besök har kommunen två tjänster tillsatta. Resurserna bedöms som otillräckliga. Handläggarna har minst treårig utbildning från högskola inom relevant område till exempel mark och miljö, miljövetare.

Kommunen samverkar med Härjedalens kommun om resurser och kompetenser. Avdelningen kommer även att äska medel för tillskott av ytterligare inspektörstjänst under 2013, samt ytterligare en tjänst inför 2014. Avdelningen anser att resurserna måste fördubblas under den kommande fyra-årsperioden.

Kommunen har avsatt 150 000 kronor för kompetensutveckling. Denna summa avser hela miljö och byggdelen det vill säga för närvarande nio personer.

Länsstyrelsens bedömning

Miljöinspektörerna har bra grundutbildning och arbetslivserfarenhet. Det är relativt hög omsättning av personal, vilket kommunen borde uppmärksamma. Efter Länsstyrelsens besök har ytterligare omsättning av personal skett.

Länsstyrelsen finner det positivt att kommunen söker samarbete med andra kommuner inom miljöskydds- och hälsoskyddstillsynsområdet. Även kommunens försök att åtgärda underbemanningsfrågan genom begäran om mer medel ska särskilt påpekas.

Vidare rekommenderar Länsstyrelsen kommunen att upprätta kompetensutvecklingsplaner för sina anställda inom nu aktuellt område.

Tillsynsplan

Lokala hälsoskyddsföreskrifter finns framtagna och kungjorda den 15 juni 2006, 23 FS 2006:31.

Kommunen har upprättat en tillsynsplan. Miljö- och byggnadsnämnden fattar beslut i fråga om tillsynsplanen. Uppföljningen sker löpande på avdelningsnivå och kvartalsvis hos nämnden. Förvaltningen uppger att nämnden visar lite intresse för kvartalsredovisning och återslagrapportering. Eventuella omprioriteringar under året fattas av inspektör tillsammans med samhällsbyggnadschefen. Förändringarna redovisas därefter i nämnden.

Den händelsestyrda tillsynen är dominerande och miljöskyddstillsynen dominerar över hälsoskyddstillsynen. Den planerade tillsynen över hälsoskyddet har varit obefintlig under ett antal år, men har nu startats upp. Inom alla delområden måste en prioritering ske för att söka vägar att utöva någon planerad operativ tillsyn. Det finns vissa svårigheter med att utöva tillsyn av kommunal verksamhet. Förvaltningen upplever att kunskaperna brister hos andra förvaltningar angående lagkraven på tillsyn och att även kommunala förvaltningar omfattas. Detta gäller särskilt inom skola, vård- och omsorgsområdet. Det gäller emellertid inte VA-området.

Det finns ett gammalt beslut om överföring av vissa tillsynsobjekt från Länsstyrelsen till Bergs kommun. Beslutet är daterat 1994-12-22, Dnr 240-11173-94. Kommunen har inte inkommit med någon återslagrapportering av denna tillsyn.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen uppmanar kommunen att bedriva ett aktivt förebyggande tillsynsarbete. Vidare är det viktigt att miljötillsynen är fristående utan beroende av annan del av kommunen för att kunna bedriva tillsyn även av kommunal verksamhet.

De lokala hälsoskyddsföreskrifterna börjar bli något ålderstigna och det finns behov av översyn.

Länsstyrelsen konstaterar att det inte finns något intresse hos kommunen att överta ytterligare tillsyn. Länsstyrelsen har inför sitt besök begärt en redogörelse över hur kommunen utfört den aktuella tillsynen. Någon redogörelse har inte inkommit. Länsstyrelsen kommer att ta upp frågan om att återta tillsynen från kommunen (den överlämnade tillsynen). Frågan kommer att tas upp dels på grund av att beslutet är väldigt gammalt och innefattar objekt som inte finns, dels på grund av att Länsstyrelsen finner att tillsynen är eftersatt.

Avgifter för myndighetens tillsyn

Kommunens taxemodell har sin grund i den gamla SKL-taxan. Det pågår emellertid ett arbete med att införa en riskbaserad taxa. Taxan revideras en gång per år.

Kommunen beräknar att under 2012 ta in 345 000 kronor i fasta avgifter för miljöbalkstillsyn. Under 2011 tog kommunen in 254 500 kronor i avgifter. Timavgiften år 2012 är fastställd till 840 kronor. Avgiften revideras årligen med koppling till utvecklingen av konsumentprisindex. Kostnadstäckningen är 100 %. Det råder således full kostnadstäckning

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen ifrågasätter kostnadstäckningsgraden. Kommunen har ganska låga intäkter som inte bör täcka kostanden för tillsyn.

Sanktioner och överträdelser

Bergs kommun överlämnade två-tre ärenden per år under åren 2009, 2010 och 2011 till åklagare/polismyndighet. Ärendena har avsett mest nedskräpning, olaglig tipp och spilloljeförbränning.

Under åren 2009, 2010 och 2011 har förvaltningen fattat ett beslut om sanktionsavgift. Ärendet avsåg start av vedfabrik, klyvning av ved om 10 000 ton utan anmälan.

Avseende kommunens bedömning och beslut att avstå från att utdöma sanktionsavgift så sker dokumentation i det aktuella ärendet.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen påpekar vikten av dokumentation av olika ställningstaganden kommunen gör.

Delegationsordning

Bergs kommun har en fastställd delegationsordning som revideras årligen, oftast, samt vid behov. En revidering skulle ske efter sommaren 2012. Av delegationsordningen framgår vem som har befogenhet att ta vissa beslut och när nämnden ska fatta beslut.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen finner att delegationsordningen är uppdaterad och aktuell och innehåller bestämmelser för de flesta olika situationer som kan uppstå inklusive akuta situationer. Det är emellertid viktigt att den revideras för att hållas aktuell.

Rättstillämpning

Kommunen har under senaste åren fått ordning på diarieföring av inkommande ärenden genom sitt diariesystem. Det finns emellertid mycket gamla handlingar och ärenden där ordning inte råder. Förvaltningen har inte följt arkivplan och slutarkivering har inte skett. Myndighetsförelägganden och beslut kommuniceras i enlighet med kraven i förvaltningslagen. Dokumentationen av e-post och telefonsamtal brister.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen vill rekommendera kommunen att regelbundet ta del av kraven i kommunallagen, förvaltningslagen och viteslagen med flera förvaltningsrättsliga lagar vilka ur rättsäkerhetssynpunkt är viktiga lagstiftningar för en myndighet att hålla sig ajour med. Länsstyrelsen anser att all personal och även nämndens ledamöter ska ha goda förvaltningsmässiga kunskaper.

Kommunens bör se över sina rutiner avseende dokumentation av inkomna handlingar, såsom e-postkonversation och även inkomna uppgifter per telefon. Vidare bör kommunen söka reda upp och få ordning på äldre handlingar och arkiv.

Miljökvalitetsmål och folkhälsomål

Alla miljökvalitetsmål har bäring på tillsynen men har inte påverkat tillsynsarbetet. Det pågår ett arbete inom kommunen med folkhälsomålen. Kommunen söker bryta ned målen på lokal nivå. Arbete pågår utifrån regionala miljömål. Kommunala verksamheter ska redovisa energibokslut.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen noterar att de nationella och regionala miljökvalitetsmålen inte har någon påverkan i kommunens tillsyn. Miljökvalitetsmålen och Folkhälsomålen är under arbete i kommunen och kommer bli mer politiskt kända vilket är en god grundförutsättning i ett effektivt målstyrningsarbete.

Tillsynsvägledning

Kommunen önskar mer tillsynsvägledning angående hälsoskyddstillsyn, riskklassning, strandskydd, kunskapskrav hos verksamhetsutövare, små avloppsanläggningar, vattensamfälligheter, vindkraft, vattenbruk med mera

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen tar till sig de synpunkter som framkommit och tar med dem inför planering av framtida tillsynsvägledning.

Marina Wallén Mattsson, enhetschef Miljöskyddsenheten
Monica Eurenus, miljöskyddshandläggare

Livsmedel

Revision av Bergs kommuns livsmedelskontroll (1 bilaga).

Den 9 maj och 4 juli 2012 besökte Länsstyrelsen Bergs kommun för att utvärdera den behöriga myndigheten Miljö- och byggnadsnämndens offentliga kontroll och övriga tillsynsverksamhet enligt livsmedelslagen och tillämpliga EG-förordningar. Kontrollen av dricksvatten utvärderades inte specifikt.

I den bifogade preliminära rapporten, upprättad i Livsmedelsverkets mall, redovisar Länsstyrelsen sina observationer och bedömningar av nämndens kontrollverksamhet. Länsstyrelsen redovisar också ett antal rekommendationer till nämnden om åtgärder, som Länsstyrelsen bedömer är motiverade. Revisionsresultatet överlämnas samtidigt till nämnden och Livsmedelsverket.

Medverkande från kommunen och Länsstyrelsen framgår av rapporten.

Bakgrund

Sedan 2007 har länsstyrelserna ett uppdrag i regleringsbrevet att revidera kommunernas livsmedelskontroll.

I enlighet med gemensam lagstiftning inom EU för området livsmedelssäkerhet ska de behöriga myndigheternas, i detta fall kommunernas, offentliga kontroll av livsmedelskedjan revideras det vill säga systematiskt och oberoende undersökas för att avgöra om verksamheter och resultat överensstämmer med planerade åtgärder och om åtgärderna har genomförts på ett effektivt sätt och är lämpliga för att nå målen.

Målet för kontrollverksamheten har i Sveriges fleråriga kontrollplan (2011-2014) för livsmedelskedjan formulerats så här:

Konsumenterna har trygga livsmedel, förtroende för kontrollverksamheten och en god grund för val av produkt. Intressenterna har tilltro till kontrollen och upplever den som meningsfull. De ansvariga myndigheterna samverkar, kontrollen är riskbaserad, rättssäker, effektiv och ändamålsenlig.

Lagstöd

Revisionen har utförts i enlighet med Kommissionens beslut 2006/677/EG om riktlinjer för utförande av revisioner och med stöd av livsmedelslagen (2006:804), och föreskrifter meddelade med stöd av lagen, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002 och 882/2004, samt den nationella kontrollplanen "Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan 2012-2015".

Underlag för Länsstyrelsens slutsatser

Inför och vid revisionsbesöken har Länsstyrelsen granskat dokument, som kommunen tillhandahållit. Vid revisionsbesöken har Länsstyrelsen, med dokumenten som underlag, analyserat nämndens verksamhet genom samlad intervju med kommunens representanter den 9 maj 2012 och handläggningsrutiner har ytterligare granskats genom insyn i fysiska och elektroniska handlingar vid ett andra besök den 4 juli 2012.

Revisionen har inte innefattat besök på någon livsmedelsanläggning.

Slutsatser och omdömen

Länsstyrelsen bedömer att Miljö- och byggnadsnämnden har förbättrat förutsättningarna avsevärt för en ändamålsenlig offentlig livsmedelskontroll sedan Länsstyrelsen vid tidigare revisioner noterade en rad avvikelser. Följande tidigare formulerade rekommendationer kan därför släckas:

- » Nämnden bör tillförsäkra sig tillräckliga resurser för att bedriva en förebyggande och riskbaserad livsmedelskontroll, som svarar mot de beräknade behoven. Nämnden bör optimera uttaget av kontrollavgifter för att täcka kostnaden för den offentliga kontrollen. (281-4435-08).
- » Nämnden bör upprätta fleråriga kontrollplaner för varje enskilt livsmedelsföretag baserat på riskanalys och fastställd kontrollavgift och ange vilken verksamhet i det samlade tillsyns- och kontrollarbetet, som är finansierad med kontrollavgifter. En riskbaserad kontroll medger flexibla intervaller. (281-4435-08).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att disponera befintliga resurser för offentlig livsmedelskontroll i enlighet med behovsanalysens beräknade tidsåtgång. (281-2039-09).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att överväga en komplettering av de personella resurserna med någon, som redan har en ändamålsenlig utbildning och erfarenhet av arbete med offentlig kontroll. Därmed inte sagt, att nämnden inte skulle kunna ha god nytta av de särskilda kunskaper och erfarenheter från livsmedelsbranschen, som den nuvarande inspektören besitter. (281-2039-09).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att debitera kontrollavgifter i relation till det sakliga beräknade kontrollbehovet. (281-2039-09).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att låta en saklig och välgjord riskanalys och behovsinventering styra planeringen och genomförandet av den offentliga livsmedelskontrollen. Nämnden bör också i sin planering hålla isär den avgiftsfinansierade kontrollen från skattefinansierad övrig livsmedelskontroll och information till allmänhet och företag. (281-2039-09).

Länsstyrelsen bedömer också, att följande rekommendationer formulerade av Livsmedelsverket efter dess revision 2010 kan släckas:

- » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden tillse att det finns personella resurser motsvarande det konstaterade behovet för genomförande av offentlig kontroll. (SLV 3370/10).
- » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att tillse att kontrollpersonalen

- har för ändamålet erforderlig kompetens samt erfarenhet så att offentliga kontroller kan utföras ändamålsenligt, effektivt och enhetligt. (SLV 3370/10).
- » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att tillse att tillräckliga resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla nödvändig personal och andra resurser för offentlig kontroll. (SLV 3370/10).
 - » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att hålla ett uppdaterat register över de livsmedelsanläggningar som registrerats samt godkänts. (SLV 3370/10).
 - » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att genomföra redovisade åtgärder i syfte att hämta in nödvändiga uppgifter och se över riskklassning så att den motsvarar det faktiska kontrollbehovet. (SLV 3370/10).
 - » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att skriva kontrollrapporter där det framgår i vilket syfte kontroll utförts, vilken kontrollmetod som använts samt resultaten av kontrollen. Nämnden bör skilja på kontrollrapport och beslut vid bristande efterlevnad. (SLV 3370/10).
 - » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att formulera beslut med tydlig adressat, skäl till beslut och rättslig grund för beslut. (SLV 3370/10).

Tack vare den glädjande förbättringen av de grundläggande förutsättningarna för nämndens offentliga livsmedelskontroll har Länsstyrelsen vid denna revision bättre än tidigare kunnat diskutera och granska bland annat utförandet av kontrollen. Vid den sammantagna granskningen har Länsstyrelsen fortfarande gjort några noteringar, som bedömts som avvikelser, även om dessa inte graderats som allvarliga. Vissa synpunkter ryms inom tidigare rekommendationer, som därför återstår att släcka, även om ansträngningar att nå dit redan inletts och i flera fall nått långt.

Följande äldre rekommendationer kvarstår:

- » Utvärdera förvaltningens arbetsmetoder, handläggnings- och dokumentationsrutiner samt behov av kompetensutveckling för att, mot bakgrund av egna slutsatser, vidareutveckla och upprätthålla en effektiv, rättssäker och uppföljningsbar livsmedelskontroll. (281-4435-08).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att reda ut ansvarsförhållandena när det gäller den offentliga livsmedelskontrollen (**nu endast dricksvattenkontrollen**) med Kommunstyrelse och kommunchef. (281-2039-09).
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att upprätta dokumenterade rutiner för livsmedelskontrollen (**avser nu endast beslut i nämnden**). (281-2039-09).
- » Nämnden rekommenderas att se över handläggningsrutinerna (**nu med fokus på åtgärder vid bristande efterlevnad**). (281-2039-09).
- » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att utarbeta dokumenterade förfaranden i den utsträckning som anges i artikel 8.1 i förordning (EG) nr 882/2004 (**avser nu endast beslut i nämnden**). (SLV 3370/10.)
- » Livsmedelsverket rekommenderar nämnden att tillse att kontrollen blir riskbaserad, regelbunden samt effektiv och ändamålsenlig. (SLV 3370/10.)

Länsstyrelsen har med anledning av aktuella avvikelser formulerat följande nya rekommendationer.

- » Länsstyrelsen rekommenderar Miljö- och byggnadsnämnden att bevaka att det inte förekommer eller kan uppkomma intressekonflikt mellan Samhällsbyggnadsavdelningens huvudmannaskap för dricksvattenförsörjning och offentlig kontroll av dricksvatten. Nämnden kan till exempel överväga att låta utföra en särskild extern granskning eller revision av dricksvattenverksamheten.
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden, att fastställa de dokumenterade rutiner, som upprättats av förvaltningen.
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att utvärdera och vid behov utveckla kontrollverksamheten med inriktning på att bristande efterlevnad åtgärdas och att åtgärderna får avsedd effekt.
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden, att följa upp att bristande efterlevnad sanktioneras och att myndighetens åtgärder får avsedd effekt. Nämnden kan med fördel beskriva hur den verifierar den offentliga kontrollens effektivitet i en dokumenterad rutin och i kontrollplanen under avsnittet "uppföljning".
- » Länsstyrelsen rekommenderar nämnden, att i kontrollrapporters sluttext alltid redovisa vilka åtgärder, som kan förväntas med anledning av brister (redovisa frivilliga utfästelser, informera om övervägande om beslut eller avsikt att återkomma med extra offentlig kontroll).

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att Miljö- och byggnadsnämnden har åstadkommit omfattande och betydelsefulla förbättringar av den offentliga livsmedelskontrollen men att det i några avseenden fortfarande inte kan styrkas att kontrollen är ändamålsenlig.

Rekommendationer och åtgärdsplan

Länsstyrelsen rekommenderar Miljö- och byggnadsnämnden att beakta noteringarna och de specifika rekommendationerna i den överlämnade revisionsrapporten.

Länsstyrelsen önskar ta del av en plan för hur nämnden avser hantera Länsstyrelsens rekommendationer. En sådan plan bör inlämnas till Länsstyrelsen senast den 15 januari 2013.

Anders Norling, länsveterinär

Rapport till Livsmedelsverket om utförd revision av lokal livsmedelskontroll

Revision i enlighet med förordning (EG) nummer 882/2004, artikel 4.6 samt
Regeringens regleringsbrev.

☒ Preliminär rapport ☐ Slutrapport ☐ Uppföljande rapport

Myndighet: Miljö- och byggnadsnämnden

Kommun/kommuner: Berg

Genomförandedatum: 2012-05-09 och 2012-07-04

Slutsatser från revisionen

Länsstyrelsen har tidigare, under 2008 och 2009, reviderat livsmedelskontrollen i Bergs kommun, noterat flera avvikelser, framfört rekommendationer och följt upp dessa vid uppföljande revision. På grund av kvarstående kritik överlämnade Länsstyrelsen i november 2009 till Livsmedelsverket att överväga lämpliga åtgärder. Under senare delen av 2010 gjorde Livsmedelsverket en egen revision hos kommunen, som då hade vidtagit flera åtgärder med anledning av den samlade bilden. Livsmedelsverket har sedermera meddelat, att man önskar att Länsstyrelsen fortsättningsvis genom ordinarie planerade revisioner följer hur kommunen hanterar tidigare avvikelser.

Denna rapport rubriceras därför som en preliminär rapport efter en helt ny revision.

Länsstyrelsen konstaterade vid besöken i maj och juli 2012, att Miljö- och byggnadsnämnden vidtagit kraftfulla ansträngningar för att få till stånd en väl planerad och ändamålsenlig offentlig livsmedelskontroll. I den rapport, som Länsstyrelsen presenterar här, kan det glädjande nog konstateras, att flera avvikelser åtgärdats och motsvarande rekommendationer kan därför släckas. Detta gäller över lag de grundläggande förutsättningarna som resurser, uttag av kontrollavgifter, kontrollplaner och dokumenterade rutiner.

Vid årets revision har det visat sig, att nämnden bör ha goda förutsättningar att löpande upprätthålla en ändamålsenlig offentlig livsmedelskontroll. Denna situation har också gjort det meningsfullt för Länsstyrelsen, att denna gång mer än tidigare granska genomgående och uppföljning av kontrollen.

De avvikelser, som Länsstyrelsen har noterat vid denna revision finns inom området genomförande och uppföljning. Länsstyrelsen har inte graderat några avvikelser som allvarliga, men menar att nämnden behöver utveckla sin egen verifiering av att den offentliga kontrollen verkligen leder till att eventuell bristande efterlevnad hos livsmedelsföretagare blir åtgärdad.

REVISIONENS OMFATTNING

- ☐ Fullständig (enligt checklista)
- ☒ Ej fullständig (fyll i nedan)
- Beaktade kontrollområden: Samtliga utom enhetlig kontroll och insyn.
- ☐ Revisionen har innefattat ett besök på en livsmedelsanläggning
- Besöket var på en anläggning av typen:

Revisionsgrupp

Anders Norling, länsveterinär (9 maj och 4 juli)

Lena Råghall, handläggare (4 juli).

Deltagare vid revisionen

Karin Paulsson, Kommunstyrelsens ordförande, Eva Simonsson, vice ordförande Miljö- och byggnadsnämnden, Bo Karlsson, avdelningschef och Catrin Silfver, livsmedelsinspektör medverkade från kommunen den 9 maj. Catrin Silfver medverkade den 4 juli.

Nämndens förutsättningar

Personella resurser

Förordning (EG) nr 882/2004, artikel 3, 4.2.c och 6.a,b (Hädanefter, om annat inte uppges, anges enbart artiklarna när det gäller ovanstående förordning.)

- ☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Av nämndens planeringsunderlag och behovsanalys framgår en beräknad brist på personella resurser motsvarande 0,16 åak¹. Detta bedöms inte påverka förutsättningarna att utföra en tillfredsställande mängd planerad kontroll. Nämnden prioriterar inom den sammantagna verksamheten.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

¹ Årsarbetskraft

Kompetens

Artikel 4.2.c och 6.a,b

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Personalgruppen har sammantaget en relevant kompetensbild. Nämnden har en plan för kompetensförsörjning och har identifierat individuella utbildningsbehov.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Juridiska befogenheter

Artikel 4.2.c, 54.1 och 55.1 med hänvisning till 17.2 sista stycket i förordning (EG) nr 178/2002.

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Nämnden har en delegationsordning med långt gående delegation.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Jäv/opartiskhet/intressekonflikt

Artikel 4.2.b och 4.4

☐ Ingen avvikelse ☒ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument.

AVVIKELSEBESKRIVNING

Kommunen har en inte idealisk organisation med skilda politiska och tjänstemannahiarkier. Under Miljö- och byggnadsnämnden verkar sålunda en avdelningschef för Samhällsbyggnadsavdelningen, som ansvarar för såväl den offentliga livsmedelskontrollen inklusive dricksvattenkontrollen som för kommunens produktion och distribution av dricksvatten. VA-teknikerna och inspektörerna har således samma chef, som lyder under både kommunstyrelse och Miljö- och byggnadsnämnd. I någon bemärkelse kan det således beskrivas så att Samhällsbyggnadsavdelningen utövar offentlig kontroll över sig själv.

Kommunen anser att detta dilemma hanteras på följande sätt:

I praktiken hålls arbetsuppgifterna isär och utövas av olika personer. Det har också i april 2011 inrättats en särskild jävsnämnd med Kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, Miljö- och byggnadsnämndens ordförande samt kommunchefen. Denna nämnd skall hantera eventuella ärenden där avdelningschefens olika roller ställs i motsats till varandra. Att denna ordning på ett tillfredsställande sätt kan undanröja till exempel resursrelaterade intressekonflikter mellan produktionsansvar och offentlig kontroll inom samhällsbyggnadsavdelningen kan behöva följas upp och dokumenteras särskilt.

Länsstyrelsen konstaterar visserligen, att beslutsdelegation är löst på ett formellt tillfredsställande sätt, så att ingen jävig person deltar i specifika beslut i kontrollärenden. Samhällsbyggnadschefen deltar inte i enskilda beslut som rör kommunala kontrollobjekt och får heller inga sådana riktade direkt mot sig själv eller sin förvaltning. Alla eventuella förelägganden rörande kommunala verksamheter, dricksvatten eller storkök, ställs, enligt uppgift, till kommunstyrelsen. Icke desto mindre kan Länsstyrelsen se en risk för att den offentliga kontrollen av dricksvatten, på ett mer subtilt sätt, kan påverkas oegentligt av det faktum, att verksamhetsansvariga personer och kontrollpersoner är underställda samma chef. Länsstyrelsen vill understryka att denna analys är principiell och inte föranledd av någon iakttagelse eller underrättelse.

Länsstyrelsens rekommendationer

Länsstyrelsen rekommenderar Miljö- och byggnadsnämnden att bevaka att det inte förekommer eller kan uppkomma intressekonflikt mellan Samhällsbyggnadsavdelningens huvudmannaskap för dricksvattenförsörjning och offentlig kontroll av dricksvatten. Nämnden kan till exempel överväga att låta utföra en särskild extern granskning eller revision av dricksvattenverksamheten.

Finansiering

Artikel 26 och 27.4.a samt 3 § SFS 2006:1166

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Årliga kontrollavgifter är fastställda och utdebiterade i enlighet med ett riskbaserat och beräknat kontrollbehov. Timtaxa justerades och höjdes 2011.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Utrustning/utrymmen

Artikel 4.2.d

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och rundvandring med demonstration av lokaler och utrustning.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Provtagnings- och laboratoriekapacitet

Artikel 4.2.c

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Nämnden har avtal med Hjortens laboratorium i Östersund. Nämnden har dock en dokumenterad policy för provtagning, som i praktiken innebär mycket lite provtagning och analys.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Dokumenterade rutiner

Samtal och granskning av omfattande och utförliga dokument. Rutiner upprättade av handläggare är godkända av avdelningschefen vid angivna datum för varje enskild rutin.

☐ Ingen avvikelse ☒ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Intervjuer och efterfrågan av dokument.

AVVIKELSEBESKRIVNING

De dokumenterade rutinerna var däremot, efter vad Länsstyrelsen kunde finna, inte fastställda genom beslut i nämnden.

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att fastställa de dokumenterade rutiner som upprättats av förvaltningen.

Anläggningsregister

Artikel 31.1.b och 31.2.f

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Det finns ett register i Excel-format men anläggningarna är också inlagda i Miljöreda, som är ett levande IT-baserat arbetsdokument där riskklass, planerad kontroll och utförd kontroll redovisas.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Nämndens genomförande och uppföljning**Planeringsunderlag**

Artikel 3, 4.2.a

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Varje kontrollobjekts beräknade årliga kontrollbehov och aktuell återstående kontrolltid liksom eventuell kontrollskuld finns redovisad i Miljöreda. Det samlade behovet av planerad kontroll är därför väl överskådligt.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Verksamhetsplan

Se kap 3.3.2 i vägledningen "Revision av lokal livsmedelskontroll"

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. En kontrollplan, som följer den nationella kontrollplanens principer har upprättats.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Genomförande av offentlig kontroll

Denna typ av uppföljningar sker för närvarande inom ramen för Livsmedelsverkets normerande kontroll. Kan genomföras av Länsstyrelsen om tillräcklig kompetens för detta finns.

☐ Ingen avvikelse ☒ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal, granskning av dokument, såväl planeringsunderlag som rapporter och beslut i enskilda ärenden.

AVVIKELSEBESKRIVNING

Länsstyrelsen har funnit exempel på ärenden där nämnden vid upprepade tillfällen noterat och påpekat avvikelser hos livsmedelsföretag och även beslutat om åtgärder och följt upp utan att förbättring har kunnat åstadkommas. Länsstyrelsen bedömer att nämnden behöver utveckla processen att i det offentliga kontrollarbetet tvinga fram regelefterlevnad, när återkommande avvikelser påvisas hos verksamhetsutövare. Länsstyrelsen understryker, att detta omdöme baseras på dokumentkontroll och inte genom medverkan vid nämndens kontroll i en verksamhet.

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Länsstyrelsen rekommenderar nämnden att utvärdera och vid behov utveckla kontrollverksamheten med inriktning på att bristande efterlevnad åtgärdas och att åtgärderna får avsedd effekt.

Enhetlig kontroll

Artikel 4.4

☐ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☒ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Länsstyrelsen granskade inte närmare att kontroller utförs enhetligt och i enlighet med dokumenterade rutiner. Denna granskning kan göras vid senare uppföljning av denna revision.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Uppföljning av offentlig kontroll

Artikel 8.3

☐ Ingen avvikelse ☒ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Register och kontrollplaner medger, att inspektörerna på ett bra sätt kan följa upp att de planerade kontrollerna blir gjorda och att företagens tilldelade kontrolltider blir utnyttjade. Nämnden följer även kontrollverksamheten genom kvartalsvisa åiterrapporteringar.

AVVIKELSEBESKRIVNING

Nämnden följer inte lika väl upp effekten av den offentliga kontrollen och att sanktioner resulterar i tillfredsställande regelefterlevnad hos företag med brister.

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Länsstyrelsen rekommenderar nämnden, att följa upp att bristande efterlevnad sanktioneras och att myndighetens åtgärder får avsedd effekt. Nämnden kan med fördel beskriva hur den verifierar den offentliga kontrollens effektivitet i en dokumenterad rutin och i kontrollplanen under avsnittet "Uppföljning".

Insyn/sekretess/förvaltningsrätt

Kontrollrapporter

Artikel 9

☐ Ingen avvikelse ☒ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Kontrollrapporter är diarieförda, beskriver eventuell bristande efterlevnad och de formulerar inga krav, som i ett beslut.

AVVIKELSEBESKRIVNING

Rapporter, som Länsstyrelsen tagit del av, uppfyller flertalet krav på utformning. I vissa fall saknas dock upplysning till verksamhetsutövaren om vad nämnden avser att göra med anledning av bristande efterlevnad.

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Länsstyrelsen rekommenderar nämnden, att i kontrollrapporters sluttext alltid redovisa vilka åtgärder, som kan förväntas med anledning av brister (redovisa frivilliga utfästelser, informera om övervägande om beslut eller avsikt att återkomma med extra offentlig kontroll).

Beslut

Artikel 54.3 och Förvaltningslagen

☒ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☐ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Samtal och granskning av dokument. Beslut, som Länsstyrelsen tagit del av, uppfyller kraven på korrekta beslut. I något enstaka fall har en något knapphändig besvärshänvisning noterats.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Insyn

Artikel 7

☐ Ingen avvikelse ☐ Avvikelse ☐ Allvarlig avvikelse ☒ Ej granskad

OBSERVATIONER SOM LIGGER TILL GRUND FÖR BEDÖMNINGEN

Länsstyrelsen har inte granskat hur allmänheten har tillgång till dokument, som redovisar att nämndens offentliga kontroll är effektiv. Denna punkt kan komma att granskas vid en senare uppföljning av denna revision.

AVVIKELSEBESKRIVNING

LÄNSSTYRELSENS REKOMMENDATIONER

Samhällsplanering och boende, strandskydd, kulturmiljö och fornlämningar

Länsstyrelsens tillsyn över kommunens tillämpning av plan- och bygglagen, PBL (2010:900) och strandskydd.

Länsstyrelsens tillsyn i Bergs kommun den 7 november 2012.

Närvarande från Bergs kommun: Bo Karlsson, samhällsbyggnadschef, Lena Kjellsson, ordförande miljö- och byggnadsnämnden, Anders Olof Öhlén, samhällsplanerare, Per-Erik Wåglin, ordförande valnämnden, Katarina Zicherman, byggnadsinspektör.

Närvarande från Länsstyrelsen: Magnus Agnemo, planhandläggare, Massimo Cati Arkitekt och Johan Loock, byggnadsantikvarie.

Tillsynen över PBL, PBF och MB i tillämpliga delar, strandskyddet och fornlämningar med mera har skett inom ramen för den samlade tillsyn som Länsstyrelsen genomfört i kommunen under året.

Sammanfattning

Enligt Länsstyrelsens bedömning finns i kommunen kompetens och resurser inom de områden som omfattas av tillsynen. Mot bakgrund av den byggverksamhet som finns i kommunen bedömer länsstyrelsen att kommunen uppfyller samhällskraven. Byggnadsnämndens tillsyn över byggväsendet har under 2012 nedprioriteras på grund av ökad arbetsbelastning och utgör ett område som måste förbättras. Kommunen planerar att rekrytera två handläggare till för att klara kraven som den nya lagstiftningen ställer.

Bakgrund

Tillsyn och tillsynsvägledning enligt plan och bygglagen, PBL (2010:900)

En ny plan- och bygglag trädde i kraft den 2 maj 2011. Därefter utfärdades en ny plan- och byggförfordning, PBF (2011:338).

Länsstyrelsen ska enligt 11 kap PBL utöva tillsyn över kommunerna samt även enligt 8 kap PBF ge tillsynsvägledning när det gäller kommunernas tillsyn enligt PBL.

Länsstyrelsens tillsyn innebär en självständig granskning för att kontrollera om kommunen uppfyller kraven enligt PBL och vid behov besluta om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelser.

Länsstyrelsen ska vid tillsynen överpröva kommunens beslut enligt 11 kap 10 § PBL om kommunens beslut kan antas innebära att

- » riksintresse inte tillgodosetts
- » användningen av mark- och vatten som angår flera kommuner inte samordnats på ett lämpligt sätt
- » miljö kvalitetsnorm inte följts
- » strandskyddet upphävts oriktigt
- » bebyggelse blir olämplig med hänsyn till hälsa och säkerhet eller risker för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen kan även enligt 11 kap 12 § PBL besluta att alla lov och förhandsbesked inom ett geografiskt område ska kunna överprövas av länsstyrelsen, om det finns särskilda skäl.

Länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning enligt 8 kap 14 § PBF till kommunerna genom att

- » ge byggnadsnämnderna råd och stöd i nämndernas tillsynsarbete
- » följa upp och utvärdera nämndernas tillsynsarbete
- » lämna uppgifter till Boverket om länsstyrelsernas tillsynsvägledning och utveckling av nämndernas tillsynsarbete.

Boverket och länsstyrelserna ska enligt 8 kap 16 § PBF ha en plan för sin tillsynsvägledning. Underlag för länsstyrelsens tillsynsvägledning kan vara

- » omfattningen av byggnadsnämndernas tillsyn och förhållandet mellan egeninitierad tillsyn och tillsyn efter anmälan
- » hur tillsynsarbetet är organiserat
- » om nämnderna har någon tillsynsplan eller tillsynsarbetet ingår i något annat styrdokument
- » om det är några bestämmelser eller krav som nämnden särskilt följer upp och om det är något som har låg prioritet
- » hur nämnden väljer vilka objekt som ska tillsynas och vad tillsynen ska omfattas
- » önskemål om länsstyrelsens vägledning, innehåll och utformning.

Av propositionen till ny plan- och bygglag framgår att länsstyrelserna, tillsammans med Boverket, ska utveckla och förbättra sitt arbete med uppföljning av att kommunens tillämpning av PBL så att den blir korrekt, effektiv och enhetlig. Länsstyrelsen behöver förmedla kunskap, ge råd och följa upp hur byggnadsnämnden tillämpar PBL både vid lovgivning, förhandsbesked, under byggsamrådsskedet och vid tillsyn så att en följsamhet mot regelsystemet underlättas. I detta ligger att länsstyrelsen behöver hålla sig informerad om utvecklingen av byggandet i länet.

Som underlag för tillsynen har använts den enkät som länsstyrelserna gemensamt tagit fram för uppdrag 42 i årets regleringsbrev och som kommer att bli ett stöd för fortsatt planering av länsstyrelsens tillsynsvägledning (enkät "Bygg"). Enkäten behandlar lovhandläggningen och byggnadsnämndens efterhandsgranskande tillsyn. Vidare har även en enkät "Plan" tagits fram som kompletterande underlag till länsstyrelsens tillsyn. Uppgifterna som kommer fram i enkäterna berör ärenden som kommit in under perioden 1 januari till 30 september 2012.

Tillsyn enligt miljöbalken, MB (1998:808), strandskydd

Länsstyrelsen är en av de myndigheter som enligt 26 kap 3 § miljöbalken, MB (1998:808) ska ha tillsyn över att syftet med MB och de föreskrifter som meddelats med stöd av balken säkerställs.

Tillsynen inom MB:s område har koncentrerats till strandskyddet utifrån de nya strandskyddsreglerna som trädde ikraft den 1 juli 2009 respektive 1 februari 2010 enligt 7 kap 18§ MB.

Enligt strandskyddsbestämmelserna innebär länsstyrelsens tillsyn en granskning av kommunens dispenshantering för att kontrollera att dispens från strandskyddet ges i linje med gällande bestämmelser och vid behov besluta om åtgärder.

Enligt 19 kap 3a§ MB ska länsstyrelsen pröva en kommuns beslut att ge dispens från bestämmelserna i 7 kap. 15 §, om det finns skäl att anta att

1. det inte finns förutsättningar för dispens, eller
2. en brist i ärendets handläggning kan ha haft betydelse för utgången i ärendet.

Länsstyrelsen ska inom tre veckor från den dag då kommunens beslut kom in till länsstyrelsen ta ställning till om det finns något sådant prövningsskäl som anges i första stycket och besluta i frågan om en prövning ska ske eller inte. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas.

Länsstyrelsen ska upphäva dispensbeslutet, om under prövningen man kommer fram att det inte finns förutsättningar för dispens.

Länsstyrelsen har även tillsyn vad gäller upphävande av strandskydd inom detaljplaner enligt 11 kap 10 § PBL, där strandskyddet pekats ut som en av överprövningsgrunderna. Länsstyrelsen kan upphäva kommunens beslut att anta en detaljplan om beslutet kan antas innebära att strandskydd upphävs i strid med gällande bestämmelser (se ovan, under tillsyn enligt PBL).

Tillsyn över kommunens hantering av strandskyddsdispenser ska bidra till en bättre och mer enhetlig efterlevelse av de nya strandskyddsbestämmelserna. Tillämpningen av de nya strandskyddsbestämmelserna har varit en viktig del i tillsynen, som grundar sig på länsstyrelsens egen statistik över kommunens beslut om strandskyddsdispens under 2012.

Tillsyn över plan- och byggområdet**Förutsättningar och länsstyrelsens bedömning**

Plan- och byggfrågorna är organiserade inom kommunens samhällsbyggnadsavdelning. Inom resursområdet planering och byggande avsätter kommunen 1,5 tjänster till arbetet med översiktsplanefrågor, 1,3 tjänster till detaljplanefrågor samt 3,0+1,0 tjänster till bygglov/-administration. Enligt kommunens bedömning behöver personalen förstärkas med två årsarbetstider 2013 (en för plan- respektive en för bygglovshantering, se nedan under byggande).

Planer

Den kommunomfattande översiktsplanen är antagen 11 februari 1991 och är i behov av en allmän revidering/aktualisering för att kunna användas som underlag för kommande detaljplanläggning/bygglovgivning. Kommunfullmäktige har den 12 juni 2012 antagit ett program för kommande översiktsplanearbete där man specificerar vilka frågor måste ges större utrymme i det kommande översiktsplanearbetet.

Utgångspunkten för programmet var länsstyrelsens sammanfattande redogörelse som skickades den 30 december 2011. Där påpekade länsstyrelsen behovet av att revidera den kommuntäckande översiktsplanen för att på ett lämpligt sätt hantera nya frågor som till exempel LIS-områden, miljökvalitetsnormer för vatten, nya riksintresse för rennärning och vindbruk med mera.

Bergs kommun har i sitt program för kommande översiktsplanearbete pekat vissa frågor som anses prioriterade: allmänna intressen (riksintressen med mera), vattenplanering, grundläggande markresurser (berg och jord), hållbar utveckling, tillväxt och attraktivt boende, IT-infrastruktur - bredbandsutbyggnad. Vidare betonar kommunen vikten i att ta fram tre fördjupade översiktsplaner för Åsarna, Rätan och Myrviken-Oviken.

Ett antal relativt nya fördjupade översiktsplaner gjorts för flera områden. De senaste berör Ljungdalen-Storsjö (antagen 2011-06-21). Gräftåvallen (2011-03-08) och Svenstavik (2012-03-13). De redan framtagna fördjupade översiktsplaner kommer att föras in i översiktsplanearbetet.

Vidare har kommunen inlett arbetet med att peka ut "Landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen" så kallade "LIS-områden". Ett tillägg till översiktsplanen är i dagsläget under samråd. Tillägg till översiktsplanen med tema Vindkraft är antagen under 2011. Under perioden 1 januari till 30 september 2012 har kommunen antagit fem detaljplaner, varav en har handlagts med enkelt planförfarande. Under samma period har kommunen beviljat cirka 100 bygglov varav 15 med mindre avvikelse från detaljplan.

De mest aktuella frågor vad gäller planväsendet är planering för LIS-områden och kommande fördjupade översiktsplan för Myrviken-Oviken med fokus på mineralfrågor på grund av pågående prospekteringsverksamhet vid Storsjöbygden.

Byggande

Tillsynen över byggandet har koncentrerats till bygglovshantering, tillgång till olika kompetenser inom kommunen och tillsyn (med särskilt fokus på byggsanktionsavgifter) enligt länsstyrelsernas gemensamma enkät som tagits fram om byggnadsnämndernas tillsyn enligt den nya PBL (uppdrag 42 i årets regleringsbrev till länsstyrelsen).

Hos Bergs kommun har det under perioden 1 januari till 30 september 2012 kommit in cirka 310 lovärenden (bygglov, marklov, rivningslov och förhandsbesked). Det innebär en liten ökning av antalet lovärenden i förhållande till 2011. Ökningen beror på att många detaljplaner antagits under föregående år

och det är inom dessa detaljplaneområden som byggnation pågår med många lovärenden som följd.

Sedan den nya PBL trädde i kraft den 2 maj 2011 har bemanningen under 2012 ökat med 1,5 årsarbetstid eftersom kommunen insett att ytterligare personalbehov skulle bli aktuellt. Redan under 2011 ökade kommunen bemanningen med ytterligare en tjänst. De nya arbetsuppgifterna i PBL har dock underskattats och arbetsbelastningen på inspektörssidan har under 2012 ökat med 70-80 %. Som följd till detta har Bergs kommun inte kunnat hålla tiderna som eftersträvas och som anges i lovhantering enligt PBL och kommer därför ytterligare personalförstärkningar att ske under 2013 (en årsarbetstid på plan och en årsarbetstid på bygglov).

Vad gäller tillgång till olika kompetenser så har Bergs kommun tre anställda med byggnadsteknisk kompetens. Vidare har man tillgång till stadsarkitekt via konsult och kontakt med Jamtli i Östersund vad gäller rådgivning i antikvariska frågor. Byggnadsnämnden har tillgång till jurist genom SKL eller konsult vid behov. I kommunen finns två certifierade kontrollansvariga (en bokförd inom Bergs kommun). Kommunen anser att flera certifierade kontrollansvariga behövs för att uppfylla behovet av kontrollansvariga för kontroll av byggherrens genomförande efter 1 januari 2013. Brist på certifierade kontrollansvariga kommer att leda till förseningar i byggprocessen 2013.

Kommunens tillsyn hade planerats inför 2012 och resurser avsattes. Den ökande arbetsbelastningen på inspektörssidan har dock negativt påverkat kommunens planerade tillsyn som inte har fullföljts på grund av resursbrist. Arbetsplatsbesök har genomförts i de flesta ärenden, men generellt har tillsyn inte kunnat prioriteras inom andra områden (till exempel anmälan om ovårdade tomter).

Under 2012 har sju egeninitierade beslut om föreläggande utfärdats enligt 11 kap PBL och byggnadsnämnden har beslutat i två ärenden om uttagande av byggsanktionsavgifter. Vad gäller tillämpningen av byggsanktionsavgifter enligt aktuella bestämmelser, upplever kommunen att i vissa fall medför bestämmelserna orimliga konsekvenser, det vill säga för stora avgifter i förhållande till överträdelsen. Kommunen avvaktar med intresse de ändringar i lagstiftningen som i dagsläget är på remiss och som gäller jämkning av byggsanktionsavgifter med mera.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt Länsstyrelsens bedömning säkerställer kommunen en rättssäker hantering av plan- och byggfrågor enligt PBL. Länsstyrelsen bedömer att det inom kommunen finns den kunskap och kompetens (direkt eller indirekt tillgänglig) som krävs för att tillämpa lagstiftningen.

Det är positivt att kommunen planerar en revidering av den kommuntäckande översiktsplanen som i vissa delar är inaktuell. Även de antagna fördjupade översiktsplanerna utgör en bra utgångspunkt för att aktualisera översiktsplanen.

Ett område som behöver förbättras är tillsynsverksamhet, som nedprioriterades under 2012 på grund av ökad arbetsbelastning för byggnadsinspektörerna. Länsstyrelsen bedömer, i linje med vad kommunen anger, att mer resurser ska

avsättas för att uppfylla de nya kraven enligt PBL och PBF. Den föreslagna åtgärden att rekrytera två tjänster (en inom plan- respektive en inom bygglovshantering) anses som tillfredsställande för att förbättra tillämpningen av lagstiftningen.

Tillsyn över strandskyddet

Under 2012 har kommunen hittills prövat sex dispenser från strandskyddet, enligt den nya lagstiftningen som trädde i kraft under 2009. Länsstyrelsen har överprövat och upphävt ett beslut om dispens från strandskyddet med anledning av att det saknas särskilda skäl för dispens och att vägrad dispens i detta fall inte strider mot proportionalitetsprincipen enligt 7 kap 25 § MB.

Antal dispensärenden har minskat från 2011 och en anledning kan vara att kostnaden för dispensprövning har ökat. En annan förklaring kan vara att många avvaktar kommunens utpekande av LIS-områden för att bygga i attraktiva strandnära lägen.

Några LIS-områden pekades ut i fördjupade översiktsplaner för Ljungdalen-Storsjö och Svenstavik men har inte varit aktuella som särskilt skäl för beviljade dispenser under 2012.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inga anmärkningar vad gäller kommunens hantering av strandskyddsdispenser men vill i alla fall lämna några anvisningar som kan vara till hjälp för kommunens handläggning.

Många ansökningar av strandskyddsdispens kommer in inför och under sommartiden. Länsstyrelsen betonar vikten i att säkerställa handläggningsrutiner även när bemanningen är begränsad på grund av semester för att garantera en korrekt tillämpning av strandskyddsbestämmelser. Det är viktigt att kommunens beslut att bevilja dispens från strandskydd skickas skyndsamt till länsstyrelsen för granskning och att i kommunens beslut står tydligt att åtgärden kan påbörjas tidigast tre veckor efter att länsstyrelsen fått in handlingarna.

Det är nödvändigt att kommunen i dispensärendena gör en egen bedömning av påverkan på djur- och växtliv, att tomtplatsavgränsningar görs, fri passage lämnas samt att särskilda skäl anges i varje enskilt ärende. Det bör även framgå att riksintresse friluftsliv och naturvård enligt 3 kap MB vägts in i bedömning vid beslut om dispens från strandskyddet eller vid upphävande inom plan. Länsstyrelsen har tagit fram en vägledning - *Förhållningssätt till kunskapsunderlag för djur- och växtliv i plan- och byggärenden* som visar på hur naturvärdesinventeringar kan genomföras i översikts-/detaljplaner samt i enskilda bygglovs- och dispensärenden. Vägledningen kan laddas ner från länsstyrelsens webbsida.

Massimo Cati, arkitekt

Magnus Agnemo, planhandläggare

Kulturmiljö

Tillsyn enligt lagen (1988:950) om kulturminnen (kulturminneslagen) i Bergs kommun 2012-11-07

Sammanfattning

Utifrån Länsstyrelsens breda tillsynsansvar vad gäller kulturmiljö, har Länsstyrelsen lyft ett antal frågor av informations- och diskussionskaraktär vid tillsynsbesöket.

Bakgrund

Länsstyrelsen har enligt 1 kap 2 § lagen (1988:950) om kulturminnen, med mera, (kulturminneslagen) tillsyn över kulturminnesvården i länet. Länsstyrelsen har vad gäller kulturmiljö ingen direkt tillsyn över kommunernas verksamhet, men kommunerna är en viktig aktör och hanterar ofta kulturmiljöfrågor. Det sker till stor del inom ramen för plan- och bygglagen.

Länsstyrelsens årliga tillsyn av kommunerna avseende kulturmiljö har fokuserats på information om digitala register och information/diskussion om aktuella frågor.

Närvarande

BERGS KOMMUN

Bo Karlsson, samhällsbyggnadschef
Lena Kjellson, ordf. Miljö- och byggnadsnämnden
Eva Simonsson, vice ordf. Miljö- och byggnadsnämnden
Per-Erik Wåglin, handläggare
Katarina Zickerman, byggnadsinspektör
Anders Olof Öhlén, samhällsplanerare

LÄNSSTYRELSEN

Magnus Agnemo, planhandläggare
Massimo Cati, planhandläggare
Johan Loock, antikvarie

Länsstyrelsens kommentarer

Vid besöket informerades om hanteringen av lagskyddade kulturminnen, det vill säga i huvudsak fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkor, i samband med bland annat bygglovärenden. Kommunen använder sig av Fornminnesregistret (FMIS) och anser att det fungerar bra. Länsstyrelsen informerade om bebyggelseregistret (BBR), ur vilket kommunen kan göra datauttag. Kommunen kan också själv bli registerförare och registrera till exempel äldre byggnadsinventeringar. BBR administreras, liksom FMIS, av Riksantikvarieämbetet, som kan erbjuda utbildning i BBR.

Information om riksintressen för kulturmiljövården finns bland annat på Länsstyrelsens hemsida och i Lst-GIS, vilket kommunen känner till och använder sig av.

Bergs kommun remitterar vid behov bygglovärenden med mera till Jamtli för utlåtanden om kulturhistoriskt värde/fornlämningar. Kontakter sker också på telefon. Uppskattningsvis handlar det om fem till tio bygglovärenden per år. Kommunen anser att kontakterna med Jamtli fungerar bra.

Länsstyrelsen informerade om att ett nytt byggnadsminne är på gång inom kommunen, Ljåbodarna/Myllplockarstan. Ärendet har tidigare remitterats till kommunen för eventuella synpunkter. Frågan om byggnadsminnesförklaring har även väckts för en gård i Salom, Hackås.

Länsstyrelsen har allmänt många gånger uttryckt att områdesbestämmelser är ett bra sätt att skydda kulturvärden i till exempel ett riksintresse. Bergs kommun informerade om att planer finns på att ta fram områdesbestämmelser för riksintresseområdena Klövsjö by och Hackås, vilket är positivt.

Bergs kommun tog upp frågan om att den eventuella gruvbrytningen i Oviken med omnejd kan innebära negativ påverkan på riksintresset Storsjöbygden. Länsstyrelsen informerade om att frågan om att bilda ett kommunalt kulturresevat väckts lokalt i Oviken. Länsstyrelsen har informerat om skyddsformen, men äger inte frågan, och kommer inte att driva en eventuell process kring detta.

Bergs kommun har ett intresse av att ta fram ett kulturmiljöprogram och har uttryckt i olika sammanhang att kulturmiljöer bör lyftas på ett tydligare sätt inom kommunen, bland annat inom ramen för den kommande översiktsplanen. Länsstyrelsen informerade om projekten kring kommunala kulturmiljöprogram respektive riksintressen för kulturmiljövården, som Länsstyrelsen driver under 2012 och avser fortsätta med under 2013. I projektet om riksintressen har alla kommuner i länet fått svara på en omfattande enkät om hur man ser på riksintressena för kulturmiljövården.

Länsstyrelsen informerade särskilt om seminariet *Kulturmiljöprogram och riksintressen* den 22 november i Östersund, vilket flera personer från Bergs kommun sedan deltog i. Vid seminariet informerades bland annat om pågående arbeten med kulturmiljöprogram i andra kommuner, samt om resultaten av enkäten om riksintressen.

Johan Loock, antikvarie

Alkohol- och tobakslagen

Tillsyn enligt alkohollagen (SFS 2010:1622) och/eller enligt tobakslagen (SFS1993:581) i Bergs kommun.

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att Bergs kommun följer lagstiftningen i de delar som granskats. Kommunen har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med de påpekanden Länsstyrelsen framförde enligt tidigare beslut, 2008-09-23 diarienummer 705-9921-08.

Länsstyrelsen påpekade då att kommunen borde analysera konsekvenserna av uppdelningen mellan kommunstyrelse och verksamhetsnämnd – den frågan har ännu inte lyfts i kommunen.

Länsstyrelsens tillsyn visar att det finns förbättringsområden som Bergs kommun bör se över. Det gäller frågor som rör nämnda oklarheter mellan kommunstyrelse och verksamhetsnämnd så som administrativa rutiner, frågor om sekretess eventuellt utgör hinder, tid och resurser för tillsyn, behov av utbildning i nya alkohollagen hos tillstånds- och tillsynspersonal, om sanktioner är tillräckliga vid upptäckta brister hos tillståndshavare, samt hur kommunen kan göra för att öka kunskap och engagemang hos tillståndshavare.

Att utarbeta ett drogpolitiskt program kan vara en tänkbar väg att lyfta fram de förbättringsområden som finns och för att nå en utveckling inom detta område. Länsstyrelsen ser framemot att få ta del av kommunens kommande riktlinjer eventuell policy och eller drogpolitiskt program.

Bergs kommun ombeds, att senast 2012-01-31, redovisa för Länsstyrelsen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de kommentarer som framförts i detta beslut, diarienummer 705-5109-2011.

Detta beslut har fattats av Jan Molde, enhetschef samhällsenheten med Ingegärd Pettersson, alkohol- och tobaks handläggare, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också projektledare Marit von Rosen samt ANDT²-samordnare Anders Edvinsson deltagit.

Bakgrund

Enligt alkohollagen 9 kap. 1 § och tobakslagen 19 a § utövar länsstyrelsen tillsyn i länet. Länsstyrelsen har i tillsynsplan beslutat att genomföra tillsyn i Bergs kommun hösten 2011.

Från Länsstyrelsen deltog Ingegärd Pettersson, handläggare, samt Marit von Rosen, projektledare för förstärkt tillsyn. Från kommunen deltog kommunens tillståndshandläggare, två av kommunens fyra tillsynsansvariga samt verksamhetsnämndens ordförande och kommunstyrelsens ordförande.

² ANDT - Alkohol, narkotika, doping och tobak.

Länsstyrelsens bedömning

Organisation

Bergs kommun har den uppdelning av alkohol- och tobaksärenden som kommunen beslöt att genomföra den 10 oktober 2006. Där kommunstyrelsen är ansvarig för tillståndsärenden och verksamhetsnämnden är ansvarig för tillsyn.

Tillståndsärenden handläggs vid kommunens kansliavdelning, 25 % av en heltid är avsatt för detta. Övrig tid ägnas åt kansliadministration.

Socialtjänsten ansvarar för tillsyn av alkoholärenden och tobaksärenden, 25 % av en heltid delas på fyra personer. Övrig tid ägnas åt ordinarie arbetsuppgifter för myndighetsutövning inom socialtjänst- bistånd, LSS och familjebehandlande arbete.

Förebyggande arbete ingår bland annat i tillståndshandläggningen, men också med 50 % hos ANDT-samordnaren, samt inom Bergsprängarna, som arbetar med familjebehandlande insatser som riktar sig mot barn och ungdomar i åldern 10-25 år och deras familjer.

Tillsynsplan och övergripande styrdokument

Tillsynsplan finns upprättad men är ännu inte formellt antagen. Kommunen inväntar Folkhälsoinstitutets rekommendationer för kommunala riktlinjer innan egna fastställs. Kommunen har för avsikt att se över och förnya policy och eventuellt utarbeta ett alkohol- och drogpolitiskt program.

Inga diskussioner kring skyddslag kontra näringspolitik har, vad som är känt, genomförts mellan kommunstyrelse och verksamhetsnämnd eller mellan politisk nivå och tjänstemannanivå.

Tillståndsprövning

Det finns 19 stadigvarande serveringsstillstånd. 18 av dem gäller för allmänheten och ett tillstånd är stadigvarande för slutna sällskap (festvåning). Under 2011 fram till tillsynstillfället den 17 oktober hade 24 tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten utfärdats, varav tre avser tillfälligt utökad serveringsyta. Vad avser tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap så hade till och med tillsynstillfället fem tillfälliga serveringstillstånd utfärdats, varav två avser utökad serveringstid till klockan 3.00 vid ett serveringsställe med stadigvarande serveringstillstånd till längst klockan 2.00 för slutna sällskap.

Det råder viss oklarhet kring diarieföringen på grund av den organisatoriska uppdelningen i kommunen. Det gällde en fråga ifall en handling registrerats i kommunstyrelsens diarium även skulle ha registrerats i verksamhetsnämndens diarium.

Länsstyrelsens aktgranskning av tillståndsprövningen

Det råder god ordning i de akter som granskats, även dokumentationen av utredningen i ärendena är god. Granskningen ger anledning till följande kommentarer. I en av akterna saknas kopia från kassaremsa och i ett par akter förekom felaktigt diarienummer på några bilagor.

Tillsyn inom alkoholområdet

Enligt tillsynsplan i Bergs kommun, är målet att samtliga serveringsställen ska besökas enligt en gradering där man bedömer hinder, hot eller risker som finns inom tillsynsområdet. Vid gradering och prioritering beaktas eventuella anmälningar, störningar, överservering, hög alkoholförsäljning/låg matförsäljning och om det handlar om ställen som vänder sig till en yngre publik. Med valt arbetssätt får inte varje tillståndshavare ett årligt tillsynsbesök, tillsynen har minskat jämfört med samma period förra året.

Under de senaste tolv månaderna har tillsyn utförts sju gånger vid fem restauranger. De vanligaste bristerna vid stadigvarande servering är överservering, animeringsförbud³ som överskrids samt oordning vid insläpp. Vid tillfällig servering är främsta bristerna att kvitton inte lämnas ut samt kontroll av ID.

Tillsyn och träffar med tillståndshavare har medfört att förbättringar gjorts utifrån de påpekanden som framförts. Ett problemområde är en av de föreningar som söker många tillfälliga tillstånd. Under intervjun framförs vissa funderingar kring sanktioner och om de är tillräckliga idag. Tillsynsansvariga funderar även kring prioriteringen, som ibland måste ändras utifrån akuta sociala händelser.

Kommunens tjänstemän framhåller att uppdelningen på två nämnder inte är en optimal lösning. Det råder, som tidigare nämnts, en del oklarheter nämnderna emellan.

Gemensamma träffar och planering hålls dock en gång i månaden mellan tillståndsgivning och tillsynsansvariga.

Det finns fördelar och en är att det finns flera personer som kan träda in vid semester eller annan frånvaro, och att inget ensamarbete genomförs vid tillsyn. En annan fördel som lyfts fram är att socialtjänstens tillsynsansvariga har god kännedom om var problem uppstår i och kring serveringsställen samt den övergripande sociala situationen.

Tillsyns- och tillståndsansvariga nämner också att det finns behov av utbildning i nya alkohollagen.

Ansvarsfull alkoholservering

Kommunen arbetar inte fullt ut med ansvarsfull alkoholservering. Några restaurangägare har gått utbildning i Härjedalens och Östersunds kommuner.

Krögarträffar har genomförts under tidigare år, dock med lågt deltagande.

3 Det är inte tillåtet att försöka påverka gästerna att beställa alkoholdrycker. Detta så kallade animeringsförbud avser åtgärder som innebär aktiv påverkan. Ett exempel på otillåten animering är mängdrabatter av typen *köp tre betala för två*. Tillåten animering är så kallad *happy hour* då man tillfälligt sänker priset på hela sortimentet, både mat och dryck. Att enbart rabattera alkoholdrycker är däremot inte tillåtet. *Handbok i Tillsyn, Statens Folkhälsoinstitut 2009.*

Folköl

Det finns 14 återförsäljningsställen för folköl i kommunen. Årliga kontroller samt extra tillsyn görs vid behov. Vid Länsstyrelsens tillsyn den 17 oktober hade kommunen genomfört tillsyn vid nio återförsäljningsställen.

Egenkontrollprogram finns och följs enligt de krav som ställs. De vanligaste bristerna är att åldersdekaler fattas. Kommunen har samma dag som tillsynsbesöket fått vetskap om försäljare som sålt folköl till reapris vilket skulle undersökas vidare.

Tobaksområdet

Det finns 16 försäljningsställen för tobak. Årliga kontroller görs samt extra tillsyn vid behov. Vid Länsstyrelsens tillsyn den 17 oktober hade kommunen genomfört tillsyn vid tio försäljningsställen under 2011. Tillsyn görs gemensamt med polis och drogsamordnare. De vanligaste bristerna är att dekaler saknas men påpekanden har även gjorts kring marknadsföring. Kommunen kommer att kalla in samtliga kiosk och mackägare till en träff tillsammans med drogsamordnaren för utbildning.

Rökfria miljöer

Kommunen kommer att se över möjligheter att arbeta med rökfri skoltid, och ett första möte med alla enhetschefer och rektorer är inplanerat.

Krishantering

Uppföljning och utvärdering av Bergs kommuns krisförberedelser enligt lagen om extraordinära händelser, LEH.

Länsstyrelsens sammanfattande bedömningar

Utifrån uppföljningen enligt lagen om extraordinära händelser så ser Länsstyrelsen att de mest angelägna arbetsinsatserna för kommunen i nuläget är att

- » påbörja arbetet med en ny risk- och sårbarhetsanalys
- » färdigställa och anta planen för hur de skall hantera extraordinära händelser.

Bakgrund

Syftet med besöket var att följa upp kommunens krisförberedelser enligt kommunernas krisberedskap enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings uppgifter inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, vad en extra ordinär händelse är samt vad kommunen ska göra enligt lagen.

Närvarande personer

Göran Bengtsson, säkerhetssamordnare, Bergs kommun
 Jesper Tjulin, kanslichef, Bergs kommun
 Ralf Westlund, kommunchef, Bergs kommun
 Björn Oskarsson, beredskapshandläggare, Länsstyrelsen
 Staffan Edler, försvarsdirektör, Länsstyrelsen

Länsstyrelsens bedömning

Kommunens risk- och sårbarhetsanalys, RSA, diskuterades. Länsstyrelsen anser att kommunens RSA inte följer föreskrifterna och att den inte är att betrakta som en RSA utan en mer allmän riskbedömning av all kommunal verksamhet. Delar av materialet i dagens RSA kan nyttjas till en ny. Få extra ordinära händelser är analyserade, redovisar inte förmågor, kritisk beroenden och åtgärder vidtagna som planerade.

Kommunen har prioriterat vissa saker som, pandemi, dammbrott, elavbrott på andra händelsers bekostnad. Skillnaden mellan en RSA och kontinuitetsplanering diskuterades.

RSA-arbetets storlek diskuterades och vi kom fram till att framtagandet av en ny RSA kan till stor del ske i ledningsgruppen, kommunen är så pass liten att kunskapen om de olika förvaltningarna finns inom denna grupp.

Länsstyrelsen tryckte på att det är viktigt att arbetet med att ta fram en ny RSA kommer igång så snart som möjligt. Vidare rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen följer MSB:s⁴ disposition för en RSA. Det är en stor fördel om alla kommuner följer samma disposition, dels så är det lättare för Länsstyrelsen att aggregera ihop alla kommunernas RSA till en regional, samt att det är lättare för kommunerna att hjälpa varandra i arbetet och byta erfarenheter.

4 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

När kommunen ska anta RSA diskuterades. I normala fall ska den antas i senast i slutet på första året av mandatperioden. Länsstyrelsen anser att en ny bör kunna antas senare under mandatperioden om så behövs.

Planering

Kommunen har inte antagit någon plan för hantering av extra ordinära händelser (krishanteringsplan) denna mandatperiod. Planen som finns antogs förra mandatperioden. Länsstyrelsen informerade att kommunen måste anta en sådan plan precis som andra typer av dokument som skall antas varje mandatperiod, till exempel översiktsplaner. Kommunen behöver inte skriva någon ny plan om organisationen är den samma som tidigare.

Kommunen informerade om att ett revideringsjobb pågår i säkerhetsgruppen.

Förmåga

Kommunens förmåga att hantera en händelse diskuterades. Kommunen har övningsplan som sträcker sig 2012 ut. Mindre kortare övningar, krisledningsstab och säkerhetsgruppen, som leds av säkerhetssamordnaren genomförs fortlöpande. Till hösten kommer övning som handlar om en skolskjutning att genomföras. Jesper Tjulin tycker att det är viktigt med kontinuitet. Han vill själv att kommunen ska styra övnings- och analysarbetet. Jesper bedömer att kommunen klarar en händelse bra till vissa gränser. Lednings och infoplan finns. Den behöver dock övas och uppdateras.

Kommunen anser att krishanteringsarbetet har förbättrats under de senaste åren. En bidragande orsak är bland annat de händelser som skett de senaste åren. Förmågan att samarbeta med de kommunala bolagen har blivit betydligt bättre. De deltar i ordinarie ledningsmöten var 14:e dag. Kommunen har ledningsplats med avbrottsfri elkraft. Begränsat intresse från kommunen att nyttja MSB tvåfyrmedel för säker webb. Webben är i dag utlagd på ett företag vilka ska klara av om någon försöker ta över den.

Diskuterade hur kommunens organisation nås och hur kommunen kommer igång vid en extra ordinär händelse. Kommunen har en larmlista som alla chefer och säkerhetsgruppen har. De har ingen speciell, som till exempel en TIB⁵, tjänst som tar emot larm utifrån.

Länsstyrelsen föreslår att kommunen kan använda sig av resultatet från förmågebedömningarna som planeringsgrund för övningarna.

Geografiskt områdesansvar.

Kommunen har inga informatörer anställda. Jesper Tjulin blir pressansvarig vid händelser. Inget lokalt krishanteringsråd finns. Kanaler till den privata sidan finns genom näringslivsrådet. Kommunen deltar aktivt i de olika råd som finns i länet, till exempel säkerhetssamordnargruppen, älvgruppen. Lokalt brottsförebyggande råd finns.

5 Tjänsteman i beredskap.

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland